

E-post: gal.prest@online.no

LØRDAG PORTRETET

Tekst og foto: Torgjer Bråthen

Han var så barnslig at han ikke fikk begynne på skolen før han var åtte år gammel. I dag fyller sokneprest John-Daniel Solhaug 60 år, og slår kategorisk fast at han aldri blir voksen.

PLAGER DU MEG PÅ EN MANDAG? Din hustru! Ha, ha du kaller det! Lørdagportretter. Å 7 og 12. Da kommer folk i Nord-Troms også til å bli belemret med meg, og Nordlys kommer til å miste masse abonnenter. Har du tenkt på det? Eg tror det er nok at du skriv en nettkolleg.

GUD KVELD. hilser han med et bredt glis når vi ringer på hjemme hos han klokka 09.50.

Den tidligere blypresten på Finnesnes, nå sokneprest i Øverbjerg, bor i handelsomgitt område på Skogly ved Galnes i Sørreisa. Med gubben utsatt over Solbergfjorden, og med blåbær i bagen og det gamle tauet i fjera. Han elsker å fiske og framstår med en gjerne som en halvveis manns.

Jeg var mye på havet som guttunge. Kunne ikke svømme og hadde ikke redningssveit, så jeg skulle ha vært da mange ganger. Nei, han da ser kassen stivevindu et ut etter størmen i natt!

Vinduet er fløkket av søl søppelstopp som vinden har drevet med seg. Den har også tatt et bordplate ute på verandaen, og løkket til grillen ligger langt borte på plenen. I stormledinga stolpen ved avkjøleleien til hauset hans henger det et par fjellstøvler, men dette er ikke stormen sitt verk. Støvle ha, tro det eller ei, hengt i lodinga i over fem år! Til alminstet bekvæmle for alle som passerer på hovedveien.

Det er klart folk lærer på dette, flirer han.

Det var sønnen hans, Johannis, som var tur i Rostadalen og hadde låst disse støvle. Kvaliteten skulle midlertidig vise seg å være meget dårlig. Fotovet begynte etter hvert å smuldre opp, og da han ennå hadde 15 kilometer igjen å gå var saken borte. Så da han endelig kom hjem, usultet og slårft, knut han de forbrukte støvle sine sammen og dryt dem over ledninga. Som en slags hevnaaksjon. Solhaug har ingen umiddelbare planer om å fjerne de ødelagte støvle.

Jeg har spurt Troms Kraft. De sier det ikke går noen ting at de henger der.

OM HAN IKKE KASTET STØVLER selv, så gjorde John-Daniel mye annet da han var barn. Hasardøse scullurer på isflak, stenkasting og tabalder.

Mamma blåste i en Døyte når jeg skulle komme inn. Ja, ei stem som fottållidomsen brukar. Jeg måtte inn en time før jeg skulle legge meg, for at jeg skulle noe meg ned. Så vill var jeg. Tenk at vi var fure stykker her som begynte på skolen et år før oss. Det var for mye lek og oppring på oss. Vi fikk ikke begynne på skolen før vi var åtte år. Vi var for barnslige. Jeg var veldig for barnslig.

Men John-Daniel hadde ikke før begynt på skolen før han fant en annen interesse opp. Han begynte å dra på tur til det kristne leirstedet Tømmerneset i Reiselv. Så ofte han kunne. Som oppvokst i et kristent hjem hadde han vært ganske mye i kirka her, men det var først da han traff den vitre ungdomslederen Sigurd Hansen at han virkelig ble interessert.

Kan man ha det så artig og være slik man er, og likevel være kristen?

Det er en sak. Et kjernespremsål som på mange måter satte standarden for resten av livet hans. Solhaug mener selv at det var på Tømmerneset han oppdaget Gud, og at Gud er mye romsligere enn vi tror.

PÅ TØMMERNESET traff han også misjonærer fra Afrika som var på besøk, og oppdaget at de hadde spennende historier å fortelle. >>>

FAKTA
Navn: John-Daniel Solhaug
Sivil status: Singel, har tre barn
Alder: 60 år
Yrke: Prest
Utdanning: Misjonshøgskolen i Stavanger
Aktuelt: Feirer stor bursdag i Måselv Fjellandsby lørdag, og ønsker penger til et barnehjem i Kambodsja.

I KASTET: John-Daniel Solhaug har ikke noe prangende harglende fartøy, men fisketøyken er like stor i en gammel holl. Sannsynligvis fiske. Men så var det dette med «halli da»...

«>>> Så mye spennende hadde de å fortelle at Solhaug som gymnastgjorde et uvanlig utdanningsvalg. Han skrev brev til Misjonshøgskolen i Stavanger, uten at foreldrene visste om det.

«En dag kom pappa og sa at det var kommet et brev til meg fra Misjonshøgskolen. Han ville vite hva dette var for noe. Tja, svarte jeg uskyldig, det er vel et brev. Ha-ha-ha.

Faren ble påff da han skjønte hvordan det hang sammen, og hvor gutten hadde tenkt til å studere.

«Han ble bra flått i ansiktet. Det var jo matte og fysikk jeg var god i. Det åndelige har jeg nok mest etter ho mamma».

SOM DEN FØRSTE fra Sørreisa noensinne begynte John-Daniel på Misjonshøgskolen i Stavanger, 20 år gammel. Det skulle ta åtte år før han var ferdig utdannet som prest, med «alle rettigheter» som han sier. Den første prestetjenestinga hans var som felprest i ingeniørkompaniet på Skjold, der Film Camp er i dag, og i kløvkompaniet. Men straks han hadde gjort sin plikt i Kongens klær, fulgte han den opprinnelige drømmen. Han ble misjonær i Afrika, og reiste rett fra Skjold til Durban i Sør-Afrika i 1980.

«Det var en veldig opplevelse i apartheidstørhetstid. Nelson Mandela satt i fengsel på Robben Island og bare det å snakke om han kunne være straffbart. Jeg traff forresten Desmond Tutu. Han lurte på hvem jeg var.

Solhaug forteller at folket der nede, både svarte og hvite, er mye mer kristne enn vi nordmenn.

«De regner med Gud i alt de gjør, og takker for alt. ANC, den svarte frigjøringsbevegelsen, startet sine møter med å lese fra Bibelen. Og de ble kalt kommunister, tenk det. De hvite takket Gud for hver «svarte jævel» som ble tatt livet av.

«John-Daniel likte seg best sammen med de svarte prestene.

«De flirte for et godt ord. Hadde de ikke hatt ører, så ville smilet gått helt rundt. En av dem, pastor Cele, sa en gang til meg: «Gee man, you should have been black. You are black inside!».

MEN ETTER FIRE ÅR hadde han fått nok av de voldsoffene konfrontasjonene mellom religion og politikk, og dro tilbake til Norge. Han ble leder av barne- og ungdomsarbeider i Tjensvoll menighet i Stavanger og startet flere ungdomsklubber. Seinare ble han sterkt engasjert i natteravnene, og var på 90-tallet den første helidussatte natteravn i Norge. I dag sitter han i Natteravnrådet, og presenteres på nettstedet deres med navn, bilde og kontaktinformasjon. Mailadressen hans fanger øyeblikkelig oppmerksomhet. Den er gal.prest@online.no. Solhaug humrer og bekrefter at den er riktig.

«Hvorfor jeg tok den adressen? Den var ledig, så jeg tok den. Det var en insaytelse. Mer flisp enn noe annet.

«Plusselig blir han alvorlig. Ser om han vil markere at han faktisk ikke er gal.

«Jeg er opptatt av at den jobben jeg gjør, den skal jeg gjøre godt. At folk merker at jeg er engasjert i det som foregår, enten det er bryllup eller begravelse. En lærer må glede seg til å gå på skolen, ikke til å komme hjem igjen. I så fall bør han finne seg noe annet å gjøre. Han kan drive med landarbeid, brustin eller noe annet han liker. Folk må gjøre det de passer til. Vil du ha mer kaffe?»

HAN FLYTTET NORDOVER i 2001, og gjorde seg snart bemerket. Etter 30 år i «utendighet» visste de færreste om han her opppe, og haleskeppene sto i kø da den nye presten i Senja Priost kirkebarste seg. En villmann med bestehale som gapte og flirte og spåte med alt mellom himmel og jord. «Har du truffet John-Daniel Solhaug, så husker du det!» skriver datteren Katrine om faren i en presentasjon av det nye Solhaugfondet. Eller som han sa, gutten som bodde på ungdomshjemmet på Sjøsand og skulle begynne i Torsdagsklubben som Solhaug hadde dratt i gang i kirka på Finnesnes. Gutten ville på at dette kunne være noe for han, men etter den første klubbkvelden kom han tilbake til ungdomshjemmet og datt utslitt ned i henstolen. «Det vil jeg bære så», sa gutten, «hvis eg har ADHD, så har han John-Daniel fan steike halve alfabetet!».

«Torsdagsklubben var en suksess av en annen verden, konkluderer Solhaug mens han holder på å le seg skakk av denne historien.

«Men også skriftlig gjorde den uortodokse presten seg bemerket med sine frimodige betraktninger. I Romskjønteposten for jul i 2002 skrev han følgende om da Jesus kom til verden: «En skandale. Ei 13-åring gammel jente var gravid. Og kjæresten hennes Maria, han Josef, var ikke engang far til barnet. Ho Maria var nakkå puff og urolig før at ho var gravid så ung. Ka ska ho fortelle han Josef? Han kom sekkert tell å sei at ho hadde fått en annen mannfolk. Aborti var et ukjent begrep deinn tida. Men tenk vassat han Josef var blitt tatt veik? Skummeli å tenke på ka som kunne ha skjedd vest han Jesus hadde vore på vei deinn jula! Skummeli!».

«Til påske året etter var det Gessumnytt som trykket hans betraktninger, som nå hadde fått en oppringdrakt av ekstremt detalj.

«Av alle gode tiltak, kanskje å sette ettna eit hall på Gessumnytt-satsen og la oss opp i en store store nye sette-dejnnude. Plusselig bare og kyrkelikkjen fra Sandbakken kapell. Ka skjer der? Ska eg ha verre der?».

ETTER HVERT BLE HAN byprest på Finnesnes. Det å jobbe med ungdommer har alltid stått hans hjerte nærmest.

«Det ranske og utadvendte med ungdom har passet meg.

«>>> Det vil eg bære sei, sa gutten, Daniel fan steike halve alfabetet!

GULLGUTTEN: En formask på prekestolen? Tidlig krakesom god prest skal bli... Foto: Privat

MISJONÆR: Student John-Daniel Solhaug forbereder seg grundig på å bli misjonær i Afrika. Foto: Privat

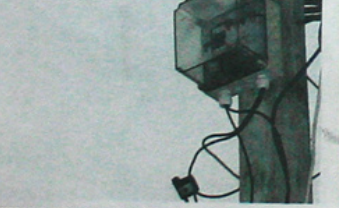
UNGDOMMENS MANN: Prestens popularitet hos ungdommen har vært upåklagelig. Foto: Stein Wilhelmsen

SKILØPER: John-Daniel Solhaug under et relativt uformelt skirenn i studietida på 70-tallet. Legg merke til pipa i munnen. Dette var hans varemerke i alle år, inntil han brått la pipa vekk for sju år siden. Foto: Privat

UTGÅTTE STØVLER: Familien Solhaug har gitt begrepet «støpke» nytt innhold. Foto: Torgjer Bråthen

KJØPSENER: John-Daniel Solhaug holder gudstjeneste på AMFI Finnesnes. Foto: Stein Wilhelmsen

Ingen har skuffet seg så mye som ungdom, men heller ikke gutt meg så mye overskudd. De er åpne bøker med sterke følelser. Jeg føler at jeg står veldig nær dem, sier han.

«Av alle opplevelsene med ungdom er det imidlertid en opplevelse som overskygger alt. John-Daniel forteller.

«Det var en sanking morgen for noen år siden. Jeg er på vei til Torsken sammen med inspektøren på Nordborg, og når vi kommer opp på Gissandtrua står det et jentebarn, på utsiden av rekkverket. Vi stopper og går bort til henne. Politiet kommer, men de lar oss snakke med henne. Vi snakker med henne i 35 minutter før vi får henne overtalt til å komme tilbake til livet. «Det er mange som er glade i deg. Vi vil ha deg her. Du skal leve.» Det var såne ting vi sa, og hun hoppet ikke.

Hendelsen gjorde et uutslettlig inntrykk.

«Jeg har ikke truffet henne etterpå, men jeg håper inderlig det går bra med henne.

Da Solhaug sluttet som byprest for et par år siden, fordi stillingen ble kuttet ut, var det mange ungdommer som ble sinitte. De demonstrerte og holdt støttekonsert for han, med stor oppslutning midt i sentrum på Finnesnes. Ei støttegruppe for bypresten som ble opprettet på Netby hadde over 200 medlemmer. Her ble det skrevet meldinger som: «Aldri mer kirka hvis han John-Daniel må gå av» og «Han John-Daniel rulle så sykt at han gud har velsigna han!». Om engasjementet fra ungdommen varmt, så er ikke følelsen fra kirkeledelsen like varme.

TI KJAPPE

LIVSMOTTO: Lev livet!

FLINK TIL: Kontakt med folk.

IKKE SÅ FLINK TIL: Å ta imot sølv. Det er det verste som finnes.

HOBBY: Fisking og kvinnfolk.

HVA HRERER DU PÅ? Irtingting. Jo, akkurat nå hører jeg på the Ark. Men jeg hører bare av og til på musikk.

HVA LESER DU? Forferdelig lite. Ikke bøker. Jeg leser mest kart over Indre Troms for tida. Der er det mange fine fiskevann.

HVA SPISER DU HELST? Brødskive med mitt eget pålegg. Kvittost og hjemmelaget syltetøy.

HVA DRUKER DU? Kaffe.

HVA GJØR DU? At andre har det bra.

HVA GJØR DEG SINT? Den ekte mobbinga. Når en ungdom er stygg med en annen.

«Liker erkjenner han at han tidvis sliter med å bli tatt på alvor.

«Men det er bare til de opplever meg i for eksempel en begravelse. Da ser de at det er en god opplevelse. «Du er jo en forferdelig fyr», var det en som sa til meg, «for jeg datt ikke

hvis eg har ADHD, så har han John-

SKILØPER: John-Daniel Solhaug under et relativt uformelt skirenn i studietida på 70-tallet. Legg merke til pipa i munnen. Dette var hans varemerke i alle år, inntil han brått la pipa vekk for sju år siden. Foto: Privat

Så ler han plusselig avspøgende.

«Var jeg frekk nå? Det gjør ingenting.

HAN HAR I DET HELE TATT problemer med å oppføre seg som andre prest. Han har holdt gudstjeneste i kappe-senteret, og ble av Framtiden i Våre Hender k ret til årets forbrukspusher i 2005. Han har «giftet» troll på Senja, noe blant andre teologiprofessor Inge Lønning syntes var helt forkastelig. Han har del ut kondomer til unge asylsøkere på leir, og det var det var det heller ikke alle som bifall. Og når det gjelder å vie folk på uvanlige steder, så er det vel bare værgudene som kan sette grenser for hvor dette kan foregå hen.

«Det er alltid liten takkhynde i kirka. Etter mitt skjøn skule tarket ha vært borte. Kirka er for lite der folk er. Skal jeg bare grave meg ned i Bibelen og salmevers og servere 15 personer noe på gudstjenestene hver søndag? Dette er overføring av folk som er mette fra fro. De får dessert på dessert. Hadde det trengt det så hadde kirka vært full, men det er kanskje noen som liker at det bare er en liten krets der. Som tror de har monopoli på sannheten. Nei, hadde Gud villet at vi alle skulle være grå mus, så hadde han skapt oss som det.

Likvel erkjenner han at han tidvis sliter med å bli tatt på alvor.

«Men det er bare til de opplever meg i for eksempel en begravelse. Da ser de at det er en god opplevelse. «Du er jo en forferdelig fyr», var det en som sa til meg, «for jeg datt ikke

ut en eneste gang». Folk får ha sine meninger, men jeg gjør ikke det jeg gjør for å fokusere på meg selv. Slike kommentarer slår meg. Jeg er bare opptatt av å være en prest folk kan tro på.

LØRDAG FEIRER han sin 60-årsdag i Måselv Fjellandsby med bortimot 200 gjester. I bursdagsgave ønsker han seg penger til barnehjemmet Sangkheim Center for Children i Kambodsja, et prosjekt datteren Katrine står i spissen for. Hun kalles også «Turbo-Katrine», så man kan jo bare spekulere i hvem hun slettet på.

«Kan du ikke ta med kontoummert til Solhaugfondet? Det er 1503,18.55478. Tusen takk!

Han har absolutt ingen planer om å trappe ned og ta det mer med ro nå når han passerer seksti.

«Jeg har aldri hatt den type tanker i hodet. Jeg blir aldri voksen. Om to år tar jeg en «biskop» og finner meg dame. Og hvis jeg noen gang blir så dårlig at jeg må på sykehus, så sett meg i en båt med fralandsvind!